

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS
2007 m. birželio 21 d.*

Byloje C-173/05

dėl 2005 m. balandžio 19 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl
įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama E. Traversa ir J. Hottiaux, nurodžiusi
adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Italijos Respubliką, atstovaujamą I. M. Braguglia, padedamo *avvocato dello Stato*
A. Cingolo, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovė,

* Proceso kalba: italų.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai R. Schintgen, P. Kūris, J. Makarczyk (pranešėjas) ir L. Bay Larsen,

generalinis advokatas P. Léger,
kancleris R. Grass,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

susipažinęs su 2006 m. spalio 5 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija Teisingumo Teismo prašo pripažinti, kad nustačiusi ir palikusi galioti „aplinkos mokestį“ už dujotiekius, numatytą 2002 m. kovo 26 d. Sicilijos regiono įstatymo Nr. 2 dėl programinių ir finansinių nuostatų 2002 m. (*Legge nr. 2, Disposizioni programmatiche e finanziarie per l'anno 2002*), (GURS Nr. 14, 2002 m. kovo 27 d., I dalis, 2002, p. 1, toliau – Sicilijos įstatymas) 6 straipsnyje, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 23, 25, 26 ir

133 straipsnius bei Europos ekonominės bendrijos ir Alžyro Liaudies Demokratinės Respublikos bendradarbiavimo susitarimo, pasirašyto 1978 m. balandžio 26 d. Alžyre ir Bendrijos vardu patvirtinto 1978 m. rugsėjo 26 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2210/78 (OL L 263, p. 1, toliau–bendradarbiavimo susitarimas), 4 ir 9 straipsnius.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

Bendradarbiavimo susitarimas

- 2 Pagal šio susitarimo 1 straipsnį:

„Šio Europos ekonominės bendrijos ir Alžyro susitarimo tikslas – skatinti visokeriopą Susitariančiųjų Šalių bendradarbiavimą, siekiant prisidėti prie Alžyro ekonominės ir socialinės plėtros ir padėti stiprinti Šalių santykius. Dėl to bus priimtos ir įgyvendinamos nuostatos bei priemonės ekonominio, techninio ir finansinio bendradarbiavimo bei prekybos ir socialinėje srityse.“ (Neoficialus vertimas)

- 3 Šio susitarimo 4 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad Bendrijos ir Alžyro Liaudies Demokratinės Respublikos bendradarbiavimo tikslas yra visų pirma skatinti:

„<...>

— Alžyro eksportuojamų produktų prekybą ir pardavimą,

<...>

— o dėl energijos – Bendrijos ūkio subjektų dalyvavimą Alžyro energijos išteklių žvalgymo, gavybos ir perdirbimo programose ir bet kurioje veikloje, kuri tuos išteklius plėtotų vietoje, ir tinkamą ilgalaikių sutarčių tarp ūkio subjektų dėl naftos, dujų arba naftos produktų tiekimo vykdymą,

<...>“ (Neoficialus vertimas)

- 4 Bendradarbiavimo susitarimo 9 straipsnio 1 dalyje išdėstyta, kad „Alžyro kilmės produktai, kurie nėra išvardyti Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties II priede, importuojami į Bendriją netaikant kiekybinių apribojimų ar lygiavėčio poveikio priemonių ir maito ar lygiavėčio poveikio mokėjimų.“ (Neoficialus vertimas)

- 5 Metano dujos patenka į bendradarbiavimo susitarimo 9 straipsnyje numatytus produktus.

Nacionalinės teisės aktai

- 6 Sicilijos įstatymo 6 straipsnyje išdėstyta:

„<...>

1. Aplinkos mokestis yra nustatytas tam, kad būtų finansuojamos investicijos, skirtos sumažinti dėl Sicilijos regiono teritorijoje įrengtų dujotiekių, kuriuose yra metano dujų, kylantį pavojų aplinkai arba jo išvengti. Įplaukomis finansuojama veikla, skirta užtikrinti aplinkos išsaugojimą, apsaugą ir jos kokybės gerinimą, ypač tose teritorijose, kuriose nutiesti vamzdžiai.

<...>

3. <...> Apmokestinimo pagrindas yra nuosavybės teisė į Sicilijos regiono teritorijoje nutiestus dujotiekus, kuriuose yra dujų.

4. Apmokestinamieji asmenys yra 1 tipui priskiriamų dujotiekių, numatytų trečiojoje dalyje, savininkai, kurie vykdo bent vieną iš šios veiklos rūšių: transportavimą, paskirstymą, pardavimą ir pirkimą.

5. Mokesčio tikslams dujotiekis suprantamas kaip vamzdžių, jų sujungimų, alkūnių, vožtuvų ir kitų specialių sudėtinių dalių visuma, skirta transportuoti ir skirstyti gamtines dujas.

6. Apmokestinimo bazę sudaro dujotiekis, pagal 1984 m. lapkričio 24 d. Ministro dekretą, saugumo sumetimais reglamentuojantį gamtinių dujų transportavimą ir paskirstymą vamzdžiais, priskiriamų 1 tipo įrengimams, kubiniais metrais išreikštas tūris.

7. Mokestis nustatomas kiekvienais apmokestinimo metais, remiantis 6 dalyje nustatyta apmokestinimo baze.

<...>

10. Mokestį moka 4 dalyje nurodyti apmokestinamieji asmenys už kalendorinius metus, atsižvelgiant į mėnesių, kuriais jie buvo savininkai, skaičių;

<...>“

- 7 Pagal 1984 m. lapkričio 24 d. Ministro dekreto priedo 1 skyriaus 1.3. punktą (GURI Nr. 12, 1985 m. sausio 15 d., paprastas priedas) 1 tipo įrengimuose slėgis yra ne mažesnis kaip 24 barai.

Ikiteisminė procedūra

- 8 2002 m. ir 2003 m. Komisija paprašė Italijos institucijų paaiškinti Sicilijos įstatymu įvesto aplinkos mokesčio taikymo taisykles.
- 9 2003 m. rugsėjo 9 d. laišku Italijos institucijos pranešė Komisijai: kadangi *Tribunale amministrativo regionale della Lombardia* nusprendė, kad minėtas įstatymas prieštarauja Bendrijos teisės normoms, mokestis nebuvo praktiškai taikomas Italijos teisinėje sistemoje.
- 10 Nusprendusi, kad minėtos pastabos nėra nei išsamios, nei teisiškai pagrįstos, 2003 m. gruodžio 19 d. Komisija nusiuntė Italijos Respublikai oficialų pranešimą, kuriame nurodė, kad minėtas mokestis prieštarauja EB 23, 25, 26 ir 133 straipsniams bei bendradarbiavimo susitarimo 4 ir 9 straipsniams.

- 11 Negavusi į šį oficialų pranešimą atsakymo, nors nustatytas terminas buvo pratęstas, 2004 m. liepos 9 d. Komisija išsiuntė Italijos Respublikai pagrįstą nuomonę, kurioje paragino šią valstybę narę per du mėnesius nuo jos gavimo imtis būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta.
- 12 Kadangi Italijos Respublika į tą nuomonę neatsakė, Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Šalių argumentai

- 13 Komisija teigia, kad, pirma, Sicilijos regiono teritorijoje yra vienintelė gamtines dujas transportuojanti dujotiekio infrastruktūra, kuri atitinka Italijos teisės aktuose numatytas apmokestinimo sąlygas. Minėta infrastruktūra, susijusia su Viduržemio jūros dujotiekiu, transportuojamos Alžyro kilmės gamtinės dujos, skirtos skirstyti ir vartoti Italijos teritorijoje bei eksportuoti į kitas valstybes nares.
- 14 Komisija pabrėžia, kad, atsižvelgiant į Sicilijos įstatymo formuluotę, tikrasis minėto mokesčio tikslas yra apmokestinti transportuojamą produktą, tai yra metano dujas, o ne pačią infrastruktūrą. Iš esmės pagal Sicilijos teisės aktus šio mokesčio apmokestinimo pagrindas yra nuosavybės teisė į dujotiekius, kuriuose yra dujų, o apmokestinamieji asmenys yra dujotiekių savininkai, kurie vykdo bent vieną iš šios

veiklos rūšių: dujų transportavimą, pirkimą ar pardavimą. Be to, Komisija pažymi, kad apmokestinimo bazę sudaro dujotiekių, kuriuose yra dujų, tūris.

- 15 Todėl iš trečiosios šalies kilusiai prekei, pateiktai į laisvą apyvartą ar tranzitu keliaujančiai per Italijos teritoriją, taikomas, anot Komisijos, piniginis apmokestinimas, kuris yra importo (jei dujos importuojamos į Bendriją) arba eksporto (jei dujos transportuojamos į kitas valstybes nares) muitui lygiavėrcio poveikio mokėjimas. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką naujų mokesčių arba lygiavertį poveikį turinčių priemonių nustatymas tiesiogiai iš trečiųjų šalių importuojamoms prekėms yra draudžiamas (1973 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Indiamex ir De Belder*, C-37/73 ir C-38/73, Rink. p. 1609, 10-18 punktai ir 1983 m. kovo 16 d. Sprendimo *SIOT*, C-266/81, Rink. p. 731, 18 punktas).
- 16 Komisija taip pat pabrėžia, kad iš muitų sąjungos sistemos matyti, jog muitai ir jiems lygiavėrcio poveikio mokėjimai, taikomi tarp valstybių narių judančioms prekėms, draudžiami visiškai neatsižvelgiant į tikslą, dėl kurio jie buvo įsteigti. Sąvoka „muitui lygiavėrcio poveikio mokėjimas“ iš tikrųjų yra objektyvi Bendrijos teisės sąvoka (1995 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Simitzi*, C-485/93 ir C-486/93, Rink. p. I-2655, 14 punktas).
- 17 Komisija mano, kad aplinkos mokesčio įvedimas pažeidžia bendrąjį muitų tarifą, vadinasi, ir EB 23, 25, 26 ir 133 straipsnius, nes šis mokestis iškraipo muitų suvienodinimą, taikomą prie Bendrijos išorės sienų iš trečiųjų šalių importuojamoms prekėms, taip sudarydamas grėsmę sukelti prekybos su šiomis šalimis, laisvo prekių judėjimo arba konkurencijos tarp valstybių narių sąlygų iškreipimus (1999 m. balandžio 22 d. Sprendimo *CRT France international*, C-109/98, Rink. p. I-2237, 22 ir 23 punktai bei jame nurodyta teismo praktika).

- 18 Antra, ji pažymi, kad nors dvišaliuose ir daugiašaliuose susitarimuose, kuriuos Bendrija sudarė su daugeliu trečiųjų šalių dėl prekybos kliūčių pašalinimo, yra numatytas muitams lygiaverčio poveikio mokėjimų draudimas, jo taikymo sritis tokia pati kaip draudimo, taikomo prekyboje Bendrijos viduje (1995 m. spalio 5 d. Sprendimo *Aprile*, C-125/94, Rink. p. I-2919, 38 ir 39 punktai).
- 19 Be to, ji pastebi, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką valstybė narė negali taikyti tranzito muitų ar visų kitų mokesčių, susijusių su prekių judėjimu per jos teritoriją, nes šie muitai turi lygiavertį poveikį eksporto muitams (minėto sprendimo *SLOT* 18, 19 ir 23 punktai bei 2003 m. vasario 27 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-389/00, Rink. p. I-2001, 50 ir 51 punktai).
- 20 Italijos vyriausybė pabrėžia, kad nereikėtų ginčijamo mokesčio laikyti muitui lygiaverčio poveikio mokėjimu.
- 21 Ši vyriausybė mano, kad Komisija neatsižvelgė į aplinkos mokesčio, kuris turi būti laikomas įgyvendinančiu sutartyje numatytus aplinkos principus, tikslą ir ypač į atsargumo principą.
- 22 Italijos vyriausybė tvirtina, kad ginčijamam mokesčiui būdingi individualūs ir ypatingi su atsargumo principu susiję požymiai.

- 23 Šiuo požiūriu ji teigia, kad minėtas mokestis turi būti renkamas, tik jei dujos akivaizdžiai yra infrastruktūroje ir jei savininkas atlieka vieną iš dujų transportavimo, skirstymo, pirkimo ar pardavimo veiklos rūšių. Tai parodo regioninio įstatymų leidėjo norą apmokestinti tik potencialią žalą aplinkai sukeliančią veiklą.
- 24 Italijos vyriausybė primena, kad pajamos iš minėto mokesčio yra skirtos finansuoti investicijas, kurios skirtos sumažinti dėl Sicilijos regiono teritorijoje įrengtos infrastruktūros kylantį galimą pavojų aplinkai arba jo išvengti. Aplinkos apsauga, atitinkanti Bendrijos teisėje pagrindiniais laikomus tikslus, būtų vienintelis ginčijamo mokesčio tikslas. Šis ryšys tarp ginčijamo mokesčio ir jo siekiamo aplinkos tikslo būtų nepaneigiamas įrodymas, kad šis mokestis nėra mūto pobūdžio.
- 25 Be to, ši vyriausybė patikslina, kad aplinkos mokestis taikomas ne prekėms, o tik transportavimo infrastruktūrai, ir ryšys tarp mokėtinos sumos bei transportuojamų dujų tūrio yra paprasčiausias techninis parametras, atitinkantis aplinkai keliamo pavojaus faktinį dydį. Ji prideda, kad mokesčio įtaka prekės kainai yra visiškai atsitiktinė ir priklauso ne nuo paties mokesčio, o nuo dujotiekio savininko.
- 26 Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Italijos vyriausybė Teisingumo Teismo prašo atmesti ieškinį kaip nepagrįstą.

Teisingumo Teismo vertinimas

Pirminės pastabos

- 27 Prieš pradėdant šio ieškinio nagrinėjimą, reikia priminti, kad pagal EB 23 straipsnio 1 dalį Bendrija grindžiama visą prekybą prekėmis apimančia muitų sąjunga. Šioje sąjungoje tarp valstybių narių uždraudžiami importo ir eksporto muitai bei visi lygiaverčio poveikio mokėjimai, o jų santykiams su trečiosiomis šalimis nustatomas bendrasis muitų tarifas.
- 28 Būdamas lygiaverčio poveikio mokėjimu pagal EB 23 ir 25 straipsnius, bet koks tiesiogiai muitu nelaikomas vienašaliai įvestas piniginis apmokestinimas, nepaisant jo pavadinimo ar taikymo mechanizmo, kuriuo prekės apmokestinamos dėl to, kad jos kerta sieną, sudaro lygiaverčio poveikio mokėjimą EB 23 ir 25 straipsnių prasme, nesvarbu, kad minėtas piniginis apmokestinimas renkamas ne valstybės naudai (šiuo klausimu žr. 2005 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Jersey Produce Marketing Organisation*, C-293/02, Rink. p. I-9543, 55 punktą ir 2006 m. birželio 8 d. Sprendimo *Koornstra*, C-517/04, Rink. p. I-5015, 15 punktą).
- 29 Kalbant apie bendrąjį muitų tarifą, reikėtų pažymėti, kad jis yra skirtas suvienodinti muitus, kurie prie Bendrijos sienų taikomi iš trečiųjų šalių importuojamoms prekėms, siekiant išvengti konkurencijos sąlygų ar laisvo prekių judėjimo Bendrijos viduje iškraipymo (minėto sprendimo *Indiamex ir De Belder* 9 punktą ir 1996 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Cadi Surgelés ir kt.*, C-126/94, Rink. p. I-5647, 14 punktą).
- 30 Iš tiesų juo būtų rimtai kėsinamasi tiek į Bendrijos muitų teritorijas, tiek į bendros prekybos politikos vienodumą, jei valstybės narės turėtų teisę vienašaliai apmo-

kestinti muitams lygiaverčio poveikio mokėjimais iš trečiųjų šalių kilusias importuojamas prekes (šia prasme žr. minėto sprendimo *Aprile* 34 punktą).

- 31 Be to, muitų sąjunga būtinai reiškia tai, kad tarp valstybių narių užtikrinamas laisvas prekių judėjimas. Ši laisvė nebūtų visiška, jei valstybės narės galėtų kaip nors kliudyti ar apsunkinti tranzitinį prekių judėjimą. Todėl kaip muitų sąjungos pasekmę ir dėl bendro valstybių narių intereso reikia pripažinti, kad egzistuoja bendrasis prekių tranzito laisvės Bendrijoje principas (minėto sprendimo *SIOT* 16 punktas).
- 32 Valstybės narės pažeistų Bendrijos tranzito laisvės principą, jei tranzitu per jų teritoriją gabenamoms prekėms, įskaitant importuojamas tiesiogiai iš trečiųjų šalių, taikytų tranzito muitus ar kitus su tranzitu susijusius mokesčius (šia prasme žr. minėto sprendimo *SIOT* 18 ir 19 punktus).
- 33 Be to, nėra jokio pagrindo muitams lygiaverčio poveikio mokėjimų draudimą aiškinti kitaip, atsižvelgiant į tai, ar prekyba, šiuo atveju reguliuojama bendradarbiavimo susitarimo, vykdoma Bendrijos viduje, ar su trečiosiomis šalimis (žr. minėto sprendimo *Aprile* 39 punktą).
- 34 Atsižvelgiant į šiuos principus, reikia nagrinėti bylą iš esmės.

Dėl esmės

- 35 Reikia konstatuoti, kad šiuo atveju pagal Sicilijos įstatymą nustatytas aplinkos mokestis yra skirtas finansuoti investicijas, kurios skirtos sumažinti dėl Sicilijos

regiono teritorijoje įrengtų metano dujų turinčių dujotiekių kylantį pavojų aplinkai arba jo išvengti. Minėtos metano dujos transportuojamos ir skirstomos dujotiekiais, kurie priskiriami „1 tipo įrengimams“ 1984 m. lapkričio 24 d. Ministro dekreto prasme, ir sujungtais su Viduržemio jūros naftotiekiu, kuriuo transportuojamos Alžyro kilmės dujos.

36 Pagal Sicilijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalį apmokestinimo pagrindas yra nuosavybės teisė į dujotiekius, kuriuose yra dujų, nutiestus Sicilijos regiono teritorijoje.

37 Šiuo atžvilgiu savo pastabose Italijos vyriausybė tvirtina, kad ginčijamu mokesčiu apmokestinamos ne prekės, o tik transportavimo infrastruktūra. Tačiau, remiantis tos pačios vyriausybės teiginiais, ginčijamas mokestis taikomas tik tada, kai dujos realiai yra dujotiekyje.

38 Be to, minėta vyriausybė neginčija fakto, kad Sicilijos įstatyme apibrėžtas mokesčio sąlygas atitinka tik įrengimai, sujungti su Viduržemio jūros dujotiekiu, kuriuo transportuojamos Alžyro kilmės gamtinės dujos.

39 Todėl reikia pripažinti, kad Sicilijos įstatymu nustatytas mokestis yra piniginis apmokestinimas, taikomas iš trečiųjų šalių importuojamoms prekėms, tai yra metano dujoms iš Alžyro, siekiant jas skirstyti arba vartoti Italijos teritorijoje arba tranzitu tiekti kitoms valstybėms narėms.

- 40 Iš šio sprendimo 28–33 punktuose nurodytos Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad iš trečiųjų šalių, tai yra Alžyro Liaudies Demokratinės Respublikos, importuojamoms prekėms taikomas mokestis prieštarauja tiek EB 23 ir 133 straipsniams, tiek bendradarbiavimo susitarimo 9 straipsniui.
- 41 Be to, reikia pažymėti: kadangi pagal Sicilijos įstatymą apmokestintos dujos iš Alžyro yra importuojamos į Italiją ir vėliau eksportuojamos į kitas valstybes nares, ginčijamas mokestis gali paveikti prekybą Bendrijos viduje, pažeisdamas EB 25 straipsnį.
- 42 Galiausiai, kalbant apie Italijos vyriausybės argumentą, pagal kurį Komisijos ieškinys nepagrįstas, nes ginčijamas mokestis įvestas tik siekiant apsaugoti aplinką, ir pirmiausia atsižvelgiant į atsargumo principo įgyvendinimą, pakanka priminti, kad lygiavėrcio poveikio mokėjimai yra draudžiami, neatsižvelgiant į jų taikymo tikslą ir iš jų gaunamų pajamų paskirtį (žr. 2004 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Carbonati Apuani*, C-72/03, Rink. p. I-8027, 31 punktą).
- 43 Kalbant apie EB 26 straipsnį ir bendradarbiavimo susitarimo 4 straipsnį, reikia konstatuoti, kad šios nuostatos nepateikia jokių teisiškai pakankamai tikslų kriterijų, kad būtų galima įvertinti Sicilijos įstatyme nustatytą mokestį.
- 44 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad nustačiusi aplinkos mokestį, taikomą Alžyro kilmės metano dujoms, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 23, 25 ir 133 straipsnius bei bendradarbiavimo susitarimo 9 straipsnį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

⁴⁵ Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Italijos Respublikos, o pastaroji pralaimėjo bylą, ji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

- 1. Nustačiusi aplinkos mokestį, taikomą Alžyro kilmės metano dujoms, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 23, 25 ir 133 straipsnius bei Europos ekonominės bendrijos ir Alžyro Liaudies Demokratinės Respublikos bendradarbiavimo susitarimo, pasirašyto 1978 m. balandžio 26 d. Alžyre ir Bendrijos vardu patvirtinto 1978 m. rugsėjo 26 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2210/78, 9 straipsnį.**
- 2. Atmesti likusią ieškinio dalį.**
- 3. Priteisti iš Italijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.